

Opiskelijoiden kirjastokäyttötavat ja niiden vaikutukset oppimiseen

Päivi Kytömäki
Oulun yliopisto

Kirjastopalvelujen tuotteistamisseminaari, Helsinki
27.5.2009

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

Tutkimuksen tarkoitus

- Tsukuban yliopiston prof. Haruki Nagatan johtama jap.-suom. tutkimus
- Yleinen vaatimus yliopistokoulutuksen laadusta ja tehokkuudesta: Kuinka kirjasto tukee yliopiston perustehtäviä
- Selvittää kirjaston käyttötavan hyötyjä ja vaikutuksia kirjaston käyttäjiin, opiskelijoihin: Edistääkö ja millä tasolla ja tavalla kirjaston käyttö oppimista?

OULUN YLIOPISTO
UNIVERSITY of OULU

Vaikutukset, vaikuttavuus

- Vaikutuksilla (outcomes) tarkoitetaan niitä **hyötyjä ja muutoksia, joita kirjaston käyttö aiheuttaa käyttäjissä ja**
- **Kuinka käyttäjät kokevat kirjaston ja sen palvelut omassa työskentely- ja tavoitekontekstissään**
- Vars. tuotokset (käynnit, lainat yms.) eivät ole vielä vaikutuksia, hyötyjä
- Mikä muuttui, kun käytti palvelua? - kysymys oleellinen

Aikaisempia tutkimustuloksia

- Yleinen käsitys on, että kirjaston käyttö hyödyttää opiskelijaa heidän opiskelutavoitteiden saavuttamiseksi, mutta sen osoittaminen on ollut vaikeaa
- Whitmire (2002): Kirjaston resurssien ja palveluiden määrällä ei ollut vaikutusta perusopiskelijoiden kirjaston käytön eikä kriittisen ajattelun taidon lisääntymiseen
- Toda & Nagata v. 2003 tutkimus (2007): Kirjaston käytöllä ja siitä saatavilla hyödyillä on korkea korrelaatio. Jäi kuitenkin avoimeksi miten ja millä laajuudella, jota selvitettiin tässä tutkimuksessa.

Bettmanin malli (1979)

- Mallin mukaan kirjaston käytön konteksti muodostuu käyttäjän motiiveista, käyttäjän kirjaston käyttötaidoista ja muista asiaan liittyvistä tekijöistä.
- Nämä tekijät ohjaavat käyttäjän tiettyyn kirjaston käyttötapaan, joita voidaan tutkimuksella tyypitellä.
- Käyttötavat puolestaan vaikuttavat siihen, millaisia vaikutuksia käytöllä on käyttäjälleen.

Tutkimuksen hypoteesi, malli

Kirjaston käyttökonteksti

- a) käyttäjän motiivi, b) käyttäjän kirjastonkäyttötaidot,
c) muut vastaavat tekijät

Kirjaston käyttötapa

(opiskelijoiden ryhmittely, käyttötapaan vaikuttavat tekijät)

Käyttäjän saamat vaikutukset

Kaavio 1. Kirjaston käyttökonteksti

Esiselvitykset

- Taustalla v. 2004-5 tehdyt esihaastattelut vasta aloittaneilla ja pitemmälle ehtineillä opiskelijoilla (Focus group-haastattelu, FG)
- Oulun yliopisto Suomessa, 2 ryhmää
- Japanissa 4 ryhmää
- Mie University (vain FG-osuus)
- Keio University
- Nagoya University (vain vars. tutkimus)

Varsinainen kysely

- 1-3 Taustakysymykset (hlötiedot, käyttöiheys, kuka opettanut käyttöä)
- 4. Kirjaston käytön tarkoitus
 - (1) opiskelu (seminaarisesitelmän tms. kirjoittaminen, tenttiin luku jne.)
 - (2) monipuolisen tiedon ja yleissivistyksen hankkiminen
 - (3) mielenkiintoisten kirjojen lukeminen
 - (4) virkistäytyminen tai ajanvietto
 - (5) luentojen välisen/jälkeisen ajan hyödyllinen käyttö
 - (6) minua on neuvottu tulemaan kirjastoon (esim. ryhmätöitä tai erityisten aineistojen käyttöä varten)
 - (7) muut käyttötarkoitukset (erittele)Skaala 5 hyvin paljon -1 hyvin vähän

Kirjaston käytön motiivit

- **5. Kuinka usein käytät kirjastoa seuraavista syistä johtuen?**
- Skaala 5 usein - 1 en koskaan
 - (1) etsin ystäväni tai juttelen heidän kanssaan luentojen välisellä ajalla
 - (2) luen sanoma- tai aikakauslehtiä tai käytän Internetiä
 - (3) selailen kiinnostavia kirjoja
 - (4) luen kirjoja tai kirjoitan esim. esitelmää lukusalissa/lukupaikoilla
 - (5) käytän tai lainaan kirjastoaineistoja (kirjoja, aikakauslehtiä, videoita tai elektronisia tiedonlähteitä)
 - (6) haen tietoa ja käytän tarvittaessa kaukopalvelua jne.
 - (7) opiskelen tai keskustelen ryhmätyöhuoneissa/avoimissa ryhmätyötiloissa opiskelijatoverieni kanssa
 - (8) kirjoitan tai tulostan esitelmää yms. tietokoneella
 - (9) muu syy (erittele)

Kirjaston käyttötavat: löydetyt ryhmät

- Learners group – opiskelu- /opiskelijaryhmä
- Strollers group - vaeltelijaryhmä
- Extended use group – sosiaalinen ryhmä
- Place /PC user group – tila- ja laiteinfran hyödyntäjät
- Vain OYK:ssa resource group – laajasti resursseja käyttävä ryhmä

Kirjaston käyttötavat: löydetyt ryhmät

- Learners group tuli kirjastoon tekemään opiskelutehtäviä käyttäen myös tiloja hyvin
- Strollers group tuli kirjastoon mm. katsomaan kirjoja, lukee lehtiä virkistyäkseen, vaeltelee
- Extended use group tuli kirjastoon tapaamaan ystäviä, kirjasto on heille tapaamispaikka
- Place/Pc group tuli käyttämään tiloja ja mikroja
- Resource group käyttää runsaasti kaikkia resursseja

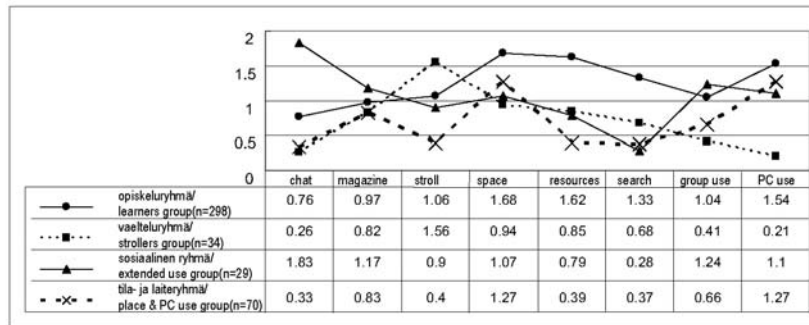
Oulun yliopiston kirjaston profiili

- Ryhmä, jota muilla kirjastoilla ei ole: Resource group käyttää runsaasti kaikkia resursseja eli aineistoja, tiloja, palveluja
- OYK:lta puuttui Place/PC ryhmä, toisaalta ryhmätyöskentely learners groupilla korkea
- OYK:lta puuttui vars. vaellusryhmä, olivat resource- ryhmässä, miksikähän?
- Yllätys OYK:lle pieni tapailijaryhmä, joka hyödyntää tila- ja laiteinfrastruktuuria

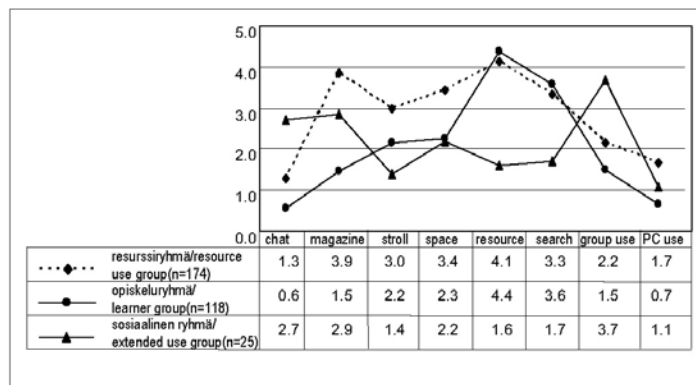
Käyttäjärühmät Keion yliopiston kirjastossa

Kuva 1.

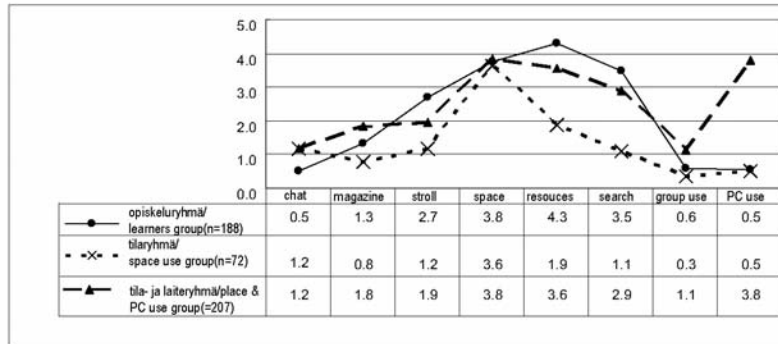
Käyttäjärühmät OY:n kirjastossa

Kuva 2.

Käyttäjärühmät Nagoyan yliopistossa

Kuva 3.

Yhteiset käyttäjärühmät

- Opiskelijaryhmä löytyi kaikilta ja oli iso ryhmä kaikissa kirjastoissa
- Tämä ryhmä käytti kirjastoa aineiston hakemiseen, opiskeluun ja työskentelypaikkaan.
- Eroja: OYK:ssa tilan vuoksi kirjaston käyttö hiukan vähäisempää kuin verkkokirjastoissa ja
- Keion yliopistossa ryhmä käytti mikroja muita enemmän (hyvin varusteltu)

Yhteiset käyttäjäryhmät

- Sosiaalinen ryhmä myös yhteinen kaikille
- Käytti kirjastoa ennen kaikkea tilana, jossa voi jutella ja kokoontua, mutta vähän aineiston hankintaan ja opiskeluun
- Tämän ryhmän välillä iso ero Oulun ja Keion ryhmien välillä mikrojen käytössä
- Oulussa tekivät ryhmätöitä (arvo 3,7)

Yhteiset käyttäjäryhmät

- Japanin kirjastoissa lisäksi yhteinen tiloja ja mikroja käyttävä ryhmä, joka puuttui Oulusta
- Ryhmän koko korreloi kirjaston varustuksen kanssa eli kyseessä oli kontekstin "muut asiaan liittyvät tekijät", joilla on suuri merkitys tutkimustulokselle.

Kirjaston käyttötapojen ja oppimistulosten välinen korrelaatio: mitä he saivat käyttäessään kirjastoa

6. Kirjaston käytön vaikutukset

- Kuinka suuri hyöty kirjaston käytöstä on sinulle ollut seuraavia asioita ajatellen?
- Suuri hyöty – ei ollenkaan hyötyä

- tiedonhankinta pääaineopiskelua varten
- yleistiedon hankinta
- uusien näkökulmien löytäminen
- elämysten kokeminen
- kriittisen ajattelun omaksuminen
- informaatiolukutaidon oppiminen (taito löytää, arvioida ja käyttää tarvittavaa tietoa)
- opiskelun/oppimisen ilo
- omaehtoisen oppimisen/itsenäisen opiskelun kehittyminen
- muuta hyötyä (erittele)

Kaavio 2. Kirjastonkäyttötapojen ja oppimisvaikutusten korrelaatio

	specialized knowledge	general knowledge	new perspectives	fulfillment of sensitivity	critical thinking	research skills	joy in learning	willingness for self-study
Kain University	chat			.121 (*)				
	magazines			.162 (**)				
	stroll	.282 (**)	.316 (**)	.325 (**)	.222 (**)	.197 (**)	.097 (*)	.233 (**)
	use as a place		.105 (*)			.166 (**)	.176 (**)	.205 (**)
	resource use	.408 (**)	.276 (**)	.276 (**)		.210 (**)	.205 (**)	.355 (**)
Oulu University	research use	.332 (**)	.247 (**)	.258 (**)		.129 (**)	.283 (**)	.282 (**)
	group use					.113 (*)	.136 (**)	.098 (*)
	PC use							.128 (**)
	chat	-.133 (*)						
	magazines		.204 (**)		.229 (**)	.123 (*)		.153 (**)
Nagoya University	stroll	.202 (**)	.479 (**)	.423 (**)	.439 (**)	.357 (**)	.270 (**)	.327 (**)
	use as a place						.149 (**)	.143 (*)
	resource use	.525 (**)	.373 (**)	.371 (**)		.270 (**)	.331 (**)	.188 (**)
	research use	.358 (**)	.352 (**)	.315 (**)		.255 (**)	.384 (**)	.139 (*)
	group use							.130 (*)
Pisto University	PC use							.123 (*)
	chat	-.117 (*)				.096 (*)		
	magazines		.188 (**)	.098 (*)	.096 (*)	.182 (**)	.103 (*)	
	stroll	.162 (**)	.398 (**)	.428 (**)	.361 (**)	.306 (**)	.161 (**)	.316 (**)
	use as a place					.105 (*)	.134 (**)	.111 (*)
University of Oulu	resource use	.487 (**)	.205 (**)	.334 (**)	.136 (**)	.305 (**)	.387 (**)	.362 (**)
	research use	.411 (**)	.249 (**)	.351 (**)	.161 (**)	.290 (**)	.373 (**)	.314 (**)
	group use	.103 (*)		.113 (*)		.169 (**)	.149 (**)	
	PC use						.108 (*)	
								.110 (*)

** Two-tailed P values < 0.01 were considered statistically significant
* Two-tailed P values < 0.05 were considered statistically significant

Tuloksista

- Faktorianalyysillä saatiin kolme käsitteellistä tekijää:
- 1) Sosiaalinen, laaja tekijä (kirjaston käyttö tapaamisia, ryhmätöitä, mikrojen käyttöä varten)
- 2) Opiskelukäyttökijä (aineiston käyttö jne.)
- 3) Vaeltelutekijä

Korrelaatiot oppimisvaikutuksiin

- Opiskelu- ja vaeltelutekijä korreloi merkittävästi erityis- ja pääainetiedon, yleistiedon, uusien näkökulmien ja informaatiolukutaidon oppimisen kanssa

Yhteenveto

- Kirjaston käytöllä, jonka tarkoituksena on aineistojen käyttö ja opiskelu, on suora yhteys opiskelijan saavuttamiin oppimiseen liittyviin vaikutuksiin.
- Vaeltamisesta saadaan merkittävät oppimisvaikutukset! On vapaaehtoista, motiiveina tiedonjano, kiinnostavien kirjojen lukeminen ja mielen virkistäminen.
- Tiedon etsiminen tai opettajan kehotuksesta tapahtunut kirjaston käyttö korreloivat vain heikosti oppimistulosten kanssa; Nagata: opiskelijan henk.koht. motiivin vapaaehtoisuudella on suuri merkitys kirjaston käyttötapaan ja siten myös vaikutuksiin opiskelussa ja oppimisessa.

Tutkimuksen hypoteesi, malli

Kirjaston käyttökonteksti

- a) käyttäjän motiivi, b) käyttäjän kirjastonkäyttötaidot,
c) muut vastaavat tekijät

Kirjaston käyttötapa

(opiskelijoiden ryhmittely, käyttötapaan vaikuttavat tekijät)

*Käyttäjän saamat vaikutukset (erityis- ja
pääainetiedon, yleistiedon ja uusien näkökulmien
saaminen sekä informaatiolukutaidon oppiminen)*

